

Á hesi síðum viðgera vit spurningar, sum stinga seg upp, nú úrslitið av amerikanska forsetavalinum gjørdist, at Donald Trump vann. Enn halda fólk ondini, tí óvist er, um Trump fer at gera álvara av tí, sum hann hevur sagt og lovað í valstríðnum - ella um hann fer at skifta støðu, nakað sum hann hevur verið kendur fyri at gera. Fyrstu útmeldingarnar eftir valið bóru boð um, at Trump fór kanska ikki at gera alt, sum hann hevði sagt, at hann fór at gera, m.a. at hann helst ikki fór at rættafylgja Hillary Clinton, og at hann ikkiuttan víðari fer at taka Obamacare av. Hinvegin hevur hann meldað út at ein múrur móti Meksiko verður bygdur og at meksikanarar skuldu rinda hann. Í hesi grein verður farið inn á, hvussu kann hetta ávirka okkum í norðurhøvum hernaðarlaga og umhvørvisliga

Orsakað av kuldalum, ísinum og veðurlagnum sum heild, er tað sera vandamikið at útvinna olju í Arktis. Harafturat er umhvørvið sera viðkvæmt, bæði í min til náttúru og djóralív – og skaðar sum henda, kunnu vera óbótaligir

hevur verið tað frá byrjan. Ísland er eisini partur av útnorði. Ísland hevur heldur ongan her, men er partur av NATO.

Hernaðarlaga ískoytið hjá Danmark?

Niels Tønning, formaður í danska herovastafelagnum, er samdur við nýggja amerikanska politikkin og sigur, at danska ískoytið alt ov lítið. Í sjónvarpssamrøðu við TV2, hin 10. november 2016, greiðir hann frá, at Danmark í dag hevur einans 4286 herfólk í vanligari herskyldu - í mun til 24200 í 1969. Og Danmark

hevur einans eina brigatu við 3500 herfólkum at nýta stríðsvagnar og kanónir, í kalda krígunum hevði Danmark fimm brigatur. Fyri at ítøkiliggera útsøgnina sigur Niels Tønning, at donsku herdeildirnar, allar sum tær eru, kunnu standa á einum á einum fótbóltsvølli. Við tað at Danmark í løtuni einans nýtir 1,2% av BTÚ til herin, er tað eitt av londunum, sum Trump hevur funnist at fyri ikki at uppfylla minstakravið hjá NATO londunum upp á 2% av BTÚ. Sambært Niels Tønning kunnu Danmark og Evropa ikki liva við

hesari støðuni og sigur við TV2, at: “Um ætlanin veruliga er at standa seg í móti einari hóttan av sama slagi sum teirri í kalda krígunum, er neyðugt at trífalda hermegin.” Hetta stendur so í stórari andsøgn til gongdina í Evropa seinastu 10 árin, har hermegin er minkað niður í ein triðing.

Eisini hernaðarlaga ískoytið í útnorði er minkað nógv seinastu árin. Í faktaboksini her á síðuni sæst, at danska hermegin í Føroyum einans telur seks fólk, hvørs arbeidsplass er í einum lítlum parti av MRCC støðini í

Havn. Tað er ikki nógv sammet við fyri nøkrum árum síðani, tá ið danski herurin hevði bæði Marinustøðina og Mjørkadal við væl omanfyri 100 herfólkum.

Sum longu páhildið eru sannlikindi stór fyri, at Danmark, og eisini lond í Evropa, fara í næstum fara at økja um hernaðar-útreiðslurnar.

Her skal leggjast afturat, at fleiri røddir í Danmark hava longu viðmælt hetta, m.a. “Taksø-Jensen Rapportin”

Grønland ein arktiskur skjöldur

Eitt er tó greitt, at uttan mun til hvørja støðu danir ella onnur hava, so hevur Grønland ein avgerandi týðning fyri USA í verjuni móti møguligum figgindum, so sum Kina, Norðurkorea, Russland og Iran. Landufrøðiliga støðan hjá Grønlandi ger, at oyggin er sum ein arktiskur skjöldur omanyvir Norðuramerika mótvegis hesum londunum.

Og er tað nakað, sum Donald Trump ynskir, so er tað at styrkja hernaðarlugu verjuna hjá USA so nógv sum til ber. Úrslitið av valinum hevur tí við sær, at hernaðarstøðin í Thule, Thule Air Base, fer at fáa ein heilt nýggjan týðning, tí at ráðgevarar hjá Trump hava víst á Air Force Space Command i Colorado sum miðdepilin í einari ætlaðari dagførdari rakettverju

av USA, og júst Thule Air Base í Grønlandi er beinleiðis knýttur at hesari. Umframt framkomna radar- og fylgisveinaskipan hevur Thule Base júst tað, sum USA tørvar, nevniliga eina djúphavn (hin einasta, sum er í hesum partinum av Arktis) og eina stóra landingarbreyt, sum kann taka í móti teimum størstu amerikansku bumbuflogfórunum.

Umhvørvis-spurningurin: Hóttan og Trygd

USA fer at broyta leiklut sín í Arktiska Ráðnum og lækka trygdarkrøvini fyri at leita eftir olju og øðrum náttúrutilfeingi í Arktis og fer samstundis at avmarka tiltøk, sum skulu steðga ella tálma veðurlagsbroytingar.

Grundgeving fyri páhaldinum:

Sum longu nevnt, hevur Trump greitt givið til kennar, at hann ikki trýr upp á, at veðurlagið er í ferð

Arktiska Ráðið Arktiska ráðið varð sett á stovn í 1996 við tí endamáli at verja umhvørvið, náttúruna, upprunafólk og at arbeiða fyri góðum sosialum viðurskiftum og burðardygnum búskap. 8 limalond eru í Arktiska Ráðnum, tey eru: USA, Canada, Russland, Noreg, Finnland, Svøríki, Danmark og Ísland. Føroyar og Grønland eru við í gjøgnum danska limaskapin. Nøkur lond hava atlimaskap, hesi eru Týskland, Niðurlond, Póland, Spania og Stórabretland. Harafturat hava Kina og ES eitt fyribilstilknýti Høvuðssætið er í Tromsø í Noregi http://www.arctic-council.org	Áhugamál í Arktis Hóast vøkru orðingarnar hjá limunum í Arktiska Ráðnum um at varðveita og verja, so skerst ikki burtur, at í einstøku londunum er stórir handilsigur og iðnaðarligur áhugi fyri at fáa so nógv burtur úr Arktis, sum gjørligt, og so hvørt sum havisurin bráðnar vegna veðurlagsbroytingarnar, økist áhugin. Dømi eru: Náttúrutilfeingi Olja, gass, mineralir o.a. Flutningsmøguleikar Bráðnandi ísurin gevur nýggjar møguleikar hjá skipum at styttu nógv um leiðina millum heimspartar. Og tað eru ikki bara	tey 8 limalondini, sum hava áhuga, fleiri onnur lond liggja eisini fram við, m.a. Kina, Japan, Iran og onnur stór lond. Eisini fjarskotna landið Singapore hevur áhuga at fylgja við gongdini, tí at landið kann missa nógv inntøkur, um skip fara at sigla í gjøgnum Arktis heldur enn gjøgnum Malaccasundið. Hernaðarlíg áhugamál Tað eru USA og Russland, ið sum høvuðsleikarar stremba eftir at fáa eina sterka støðu í mun til hvørt annað. Hini londini hava ikki nógv annað at velja í enn at fylgja við.
--	--	--